

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 338.22.021.1:332.13: 334.021.1

Бондарук Х.В., асистент

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

У статті проаналізовано сутність соціального підприємництва та ефекти впливу від такої діяльності на регіональну економіку. Обґрунтовано поняття соціального підприємництва, здійснено порівняльну оцінку кругообігу продуктивних сил соціального підприємства, благодійної організації, некомерційної господарської діяльності та підприємництва, виокремлені ефекти від діяльності соціального підприємства та його вплив на регіональний розвиток.

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальний ефект, цілі соціального підприємництва, економічний ефект, екологічний ефект, регіональна економіка.

Bondaruk K.

THE INFLUENCE OF SOCIAL ENTERPRISE ON THE DEVELOPMENT OF PRODUCTION FORCES OF THE REGION

The article analyzes the essence of social entrepreneurship and the effects of such activity on the regional economy. The concept of social entrepreneurship is substantiated, a comparative estimation of the cycle of productive forces of a social enterprise, charitable organization, non-commercial economic activity and entrepreneurship is made, the effects of social enterprise activity and its influence on regional development are distinguished.

Key words: social entrepreneurship, aims of social enterprise, social effect, economic effect, ecological effect, regional economy.

Бондарук К.В.

ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА НА РАЗВИТИЕ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНЫХ СИЛ РЕГИОНА

В статье проанализированы сущность социального предпринимательства и эффекты воздействия от такой деятельности на региональную экономику. Обосновано понятие социального предпринимательства, осуществлена сравнительная оценка кругооборота производительных сил социального предприятия, благотворительной организации, некоммерческой хозяйственной деятельности и предпринимательства, выделены эффекты от деятельности социального предприятия и его влияние на региональное развитие.

Ключевые слова: социальное предпринимательство, социальный эффект, цели социального предпринимательства, экономический эффект, экологический эффект, региональная экономика.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Стратегічною перспективою і основною тенденцією сталого і динамічного соціально-економічного розвитку регіонів та держави загалом стає соціально орієнтований розвиток, одним із головних генераторів якого можуть стати соціальні інновації.

В умовах розвитку децентралізації територіальні громади стають самостійними суб'єктами господарювання із відповідними повноваженнями щодо фінансової спроможності вирішення проблем соціально-економічного розвитку. Ускладнення розвитку продуктивних сил, що зумовлено економічною кризою, військовими, соціально-політичними конфліктами, посилення відмінностей в рівнях розвитку регіонів країни потребує значних обсягів фінансування з державних та місцевих

бюджетів України на розв'язання зазначених проблем. Соціальне підприємництво дозволить зосередити увагу на розв'язанні важливих соціальних проблем, які виникають в громаді, регіоні та реалізовувати механізми досягнення соціально-економічної безпеки країни.

Розгляд питання про формування та реалізацію соціального підприємництва слід розпочати із виявлення проблем безпечного соціально-економічного розвитку, які виникають на рівні регіонів. Це обґрунтовується тим, що регіон є цілісним соціально-економічним утворенням і в той же час елементом соціально-економічної системи країни. Соціальне підприємництво націлене на вирішення соціальних проблем в економіці регіону, підвищення продуктивної зайнятості населення, послаблення соціальної напруженості. Основними особливостями є цільова спрямованість та інноваційний підхід до їх виявлення та вирішення, втілення підходів до покращення соціальної взаємодії на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. В економічній літературі існує багато підходів до тлумачення поняття «соціальне підприємництво». Проблеми соціального підприємництва відображені в наукових працях багатьох вчених, таких як: Г. Діс, Ч. Лідбітер, Ю. Бондар, Д. Борнштайн, Дж. Томпсон, Дж. Елві, Е. Лі, С. Захра, С. Брінкерхофф, С. Петер, Б. Дрейтон, Дж. Майр та І. Марті, Кім Алтер, А. Передо, М. Маклін, С. Алворд, Л. Браун, К. Леттс та ін.

Проте більшість авторів, розглядаючи соціальне підприємництво, не звертають увагу на ефекти, які досягаються від його реалізації на рівні населеного пункту, громади та впливають на рівень соціально-економічної безпеки регіону.

Цілі статті дослідити поняття соціального підприємництва, обґрунтувати відмінності від підприємницької діяльності, визначити ефекти впливу соціального підприємництва на соціально-економічну безпеку регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Як показує світова практика, незважаючи на суттєве зростання витрат у суспільних фондах споживання переважної більшості країн, підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу, активізацію діяльності організацій третього сектору економіки, багато гострих соціальних проблем так і залишаються нерозв'язаними. Це свідчить про недостатню ефективність традиційних способів, які використовують державні, приватні та не-прибуткові організації для подолання бідності, безробіття, інших проблем уразливих категорій населення, і обумовлює пошук нових форм організації надання соціальних послуг. Однією з них і стало виникнення феномену «соціальне підприємництво».

В результаті аналізу літературних джерел розглянемо трактування соціального підприємництва та виокремимо, на наш погляд, відповідні визначальні характеристики соціального підприємництва, на яких зосередимо увагу у дослідженні цієї проблеми на регіональному рівні.

Поняття соціального підприємництва подано у дослідженнях вчених Гарвардського університету, які розглядали соціальне підприємництво як спосіб прийняття інноваційних рішень для подолання соціальних проблем, який мобілізує ідеї, можливості, ресурси та соціальні механізми, необхідні для сталого розвитку та соціальних трансформацій.

Отже, соціальне підприємництво в регіоні спрямоване на вирішення існуючих соціальних проблем через втілення інноваційно нових унікальних підходів, що дозволять якісно покращити соціальну дію та взаємодію всередині громади. Діяльність соціального підприємництва надає можливість вирішенню соціальних проблем за рахунок доходів, що отримуються від власної діяльності, які потребує місто, регіон чи країна в цілому.

Соціальне рішення формується під впливом багатьох факторів. Саме тому, Г. Діс надає визначенню соціального підприємництва через порівняння п'яти факторів:

прийняття на себе місії створення і підтримки соціальної цінності (блага); використання нових можливостей для реалізації вибраної місії; безперервного процесу інновацій, адаптації та навчання; рішучість дій, що не обмежена наявними ресурсами; соціальної відповідальності за результати діяльності [1].

Погоджуємось із визначенням Г. Дісом п'яти факторів на формування і реалізацію соціального підприємництва. Водночас слід зазначити, що прийняття рішення про реалізацію соціального підприємництва залежатиме і від територіального факту: вибору місця розташування об'єкта соціального підприємництва. Соціальне підприємництво, яке реалізовується на території певного регіону, спрямоване на пом'якшення або вирішення соціальних проблем. Реалізація соціального підприємництва здійснюватиме такі впливи на економіку регіону: створення робочих місць; нових форм підприємництва; мінімізацію соціальної ізоляції фізичних осіб; активізації соціального партнерства, залучення до участі, зміцнюючи, таким чином, єдність громади, міста; удосконалення процесу створення та надання соціальних послуг; зниження навантаження на місцеві бюджети за рахунок використання інших джерел у вирішенні соціальних проблем; збільшення резервів фінансування соціальних програм регіону; дифузії ефектів соціальної дії з регіонального на національний та міжнародний рівні.

Погоджуємось, що соціальна місія є основою для соціального підприємництва, оскільки вона визначає можливості розвитку продуктивних сил на певній території та вирішення локальних проблем. Головною соціальною місією є не максимізація прибутку, а досягнення певних соціальних цілей, через інноваційні рішення таких проблем, як соціальне відчуження та безробіття у населеному пункті, громаді, регіоні, країні.

Під соціальним підприємництвом А. Арапетян та О. Архипчук розуміють поєднання організацій із соціальними місіями та комерційного підходу до самофінансування їх соціальних заходів [2].

Погоджуємось, що соціальне підприємництво дає можливість проведення соціальних заходів у регіонах, проте визначення авторів більше нагадує існуючий бізнес, який самофінансує соціальні події, тобто соціально-відповідальний бізнес, не йдеться про основну ціль соціального підприємництва.

Важливо зазначити, що в практиці фінансування заходів тих організацій, які займаються соціальним підприємництвом не обмежується, оскільки це не лише соціальні заходи самих суб'єктів, а кошти, які спрямовані на розвиток регіону загалом.

С. Захра вважав, що соціальне підприємництво об'єднує в себе застосування інноваційних інструментів задля визначення та використання можливостей створення нових підприємств чи управління існуючими організаціями для покращення соціального розвитку регіону [3].

Погоджуємось із вченим, що задоволення суспільних благ сприяє соціально-економічному розвитку регіонів, а вирішення соціальних проблем потребує проведення відповідних управлінських заходів щодо вибору організаційно-правових форм господарювання суб'єктами управління.

Про важливість вибору організаційно-правової форми соціального підприємництва зазначали Хау та Кітсона (2007), які стверджували, що соціальне підприємництво реалізується через благодійні фонди, житлові асоціації та громадські об'єднання; невеликі утворення, організовані на місцевому рівні, а також групи підтримки та асоціації громад та околиць; сектор соціальних підприємств: організації з соціальними цілями, такі як кредитні спілки та суспільні інтереси.

Соціальні проекти дозволяють вирішити окремі локальні проблеми на певних територіях, де вони виникають. Соціальне підприємництво сприяє розв'язанню складних соціальних проблем, які не спроможні на певний проміжок часу забезпечити державні та територіальні органи управління.

Дж. Майр і І. Марті узагальнили визначення соціального підприємництва як процес створення вартості через поєднання ресурсів для реалізації можливостей, що стимулюють створення соціальної цінності, причиняють соціальні зміни або виявляють соціальні потреби [4].

Соціальне підприємництво це підхід до управління бізнесами, який має схожості з підприємництвом, але має відмінності у формулюванні місії та мети діяльності, спрямовані на отримання соціального ефекту. Погоджуємось, що між соціальним та традиційним підприємництвом є певні схожості, проте відмінностей більше, ніж зазначали Дж. Майр і І. Марті. Адже для соціального підприємництва важливим є не отримання прибутку, а досягнення соціально-економічних ефектів. Водночас для підприємницького бізнесу головним є отримання максимально можливого прибутку. Відповідно, соціальне підприємництво через реалізацію основної місії сприятиме соціальному розвитку міста, регіону та країни в цілому.

Соціальне підприємництво має значний вплив на соціальний розвиток регіону, проте здійснюється вплив і на його економічний розвиток. Це проявляється через збільшення рівня соціальної відповідальності, конкурентоспроможності бізнесу, оскільки діяльність соціального підприємництва приносить більший соціальний внесок для певної території, ніж інші форми підприємництва, які налаштовані на отримання суто економічного ефекту. Соціальне підприємництво сприятиме забезпеченню безпеки внаслідок нейтралізації дії внутрішніх і зовнішніх соціально-економічних загроз.

Як вважають А. Передо і М. Маклін, соціальне підприємництво здійснюється задля створення соціальної цінності, а не економічної (створюються іншими формами підприємництва) новим або відомим способом [5]. Вчені стверджують, що у соціальному підприємстві використовують інновації із сприйняттям наявного ризику, при інноваційному підході до створення соціальної цінності та соціального капіталу.

Основним об'єктом соціального підприємництва в регіоні є розвиток соціального капіталу через реалізацію соціальних інновацій через співпрацю та участь у громаді. Соціальний капітал у соціальному підприємстві в регіоні формує довгострокові соціальні ресурси, вартість яких у забезпеченні соціально-економічної безпеки регіону є вищими, аніж вартість поточної створеної доданої вартості. Формування соціального капіталу через реалізацію соціального підприємництва базується на довірі, спільних цінностях та нормах спільноти, які проживають на певній території та посилюють інституційну спроможність та співпрацю в громаді чи регіоні.

Отже, сутність соціального підприємництва та його значення для розвитку економіки регіону визначатиметься у створенні та пропонуванні ціннісної соціальної пропозиції суб'єктами господарювання, які потребують фінансових, матеріальних та трудових ресурсів, але з певних причин не підтримані територіальними та державними органами влади для його успішної реалізації.

О. Сотула стверджує, що соціальне підприємництво – це самоокупна господарська діяльність із виробництва соціально значущого продукту або послуги із застосуванням інноваційних рішень, які перетворюють на користь суспільства саму послугу та/або механізми її економічної реалізації [6].

Отже, із визначення О. Сотула можна зробити висновок, що соціальне підприємництво виробляє продукт та послугу із застосуванням інноваційних рішень із користю для створення робочих місць, залучення до праці інвалідів, соціально незахищених осіб в країні та регіоні в цілому.

Ю. Бондар ототожнює поняття «соціальне підприємництво» із поняттям «соціальний бізнес», вважаючи, що це намагання приватного бізнесу прийняти відповідальність за суспільний розвиток, спрямовуючи ресурси на вирішення певних проблем у регіоні [7].

В супереч даного бачення, соціальним підприємництвом займаються також громадські організації, які прагнуть впровадження первинних заходів для економіки регіону, Ю. Бондар робить акцент на приватному бізнесі, хоча витoki соціального підприємництва здебільшого – це громадські організації.

В. Коваленко зазначає, що соціальне підприємництво створюється для вирішення соціальної проблеми, але базується на загальних засадах ведення бізнесу та використовує бізнесовий підхід для здійснення своєї діяльності [8].

Отже, соціальне підприємництво вирішує економічні, демографічні, екологічні та інші проблеми на рівні регіону, а відповідно і країни, і досить часто шляхом прийняття інноваційних рішень, про що автор не зазначає.

Погоджуємось з С. Алворд, Л. Браун та К. Леттс, які стверджують, що соціальне підприємництво є каталізатором соціальних перетворень і є мобілізатором суб'єктів управління щодо втілення спільних цілей [9].

Відповідно, соціальна трансформація за вченими складається з трьох типів змін, з якими пов'язане соціальне підприємництво: культурні, економічні та суспільні. Соціальне підприємництво сприятиме і зменшенню відмінностей в рівнях економічного розвитку регіонів країни через втілення культурних, економічних змін, підвищуючи ефективність процесу забезпечення соціально-економічної безпеки.

Отже, соціальне підприємництво є важливою складовою розвитку продуктивних сил, його реалізація на певній території призведе до посилення соціальних процесів, взаємодія яких створюватиме синергійний соціально-економічний ефект у створенні, розподілі, обміні та споживанні створеного ВРП.

Соціальне підприємництво важливо розглядати як один із найбільш пріоритетних напрямів діяльності територіальних органів влади щодо забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. Така соціальна підприємницька діяльність, яка потребує залучення різних факторів і характеризується періодом від зародження бізнес-ідеї до реалізації виробленої продукції та отримання економічного, соціального, екологічного ефекту.

Розглянемо основні спільні та відмінні риси між підприємництвом, благодійництвом, соціальним підприємництвом та некомерційною господарською діяльністю і ефекти їх соціальної дії від локального до регіонального рівнів.

Об'єктом діяльності підприємництва є процес господарювання з наступним кругообігом продуктивних сил: виробничі ресурси – виробництво – готова продукція (роботи, послуги) – товар – продаж – валовий дохід – фінансовий результат – виплата дивідендів в акціонерних товариствах / виробничо-технічний розвиток підприємства/ матеріальне заохочення.

Об'єктом діяльності благодійництва є процес господарювання з наступним кругообігом продуктивних сил: роботи, послуги – товар – продаж – валовий дохід, який спрямовується на фінансування видатків такої організації.

Відповідно до законодавства благодійні організації не розраховують податок на прибуток, не подають декларацію за ним і відповідно не сплачують його, але водночас статус неприбутковості не звільняє від подання звітності. Проте у разі недотримання відповідних вимог, така організація зобов'язана зазначити і сплатити суму самостійно нарахованого податкового зобов'язання з податку на прибуток. Податкове зобов'язання розраховується виходячи із суми операції (операцій) нецільового використання активів.

Об'єктом діяльності соціального підприємництва є процес господарювання з наступним кругообігом продуктивних сил: виробничі ресурси – виробництво – готова продукція (роботи, послуги) – товар – продаж – валовий дохід – прибуток – реінвестування прибутку на соціальні цілі.

При цьому зазначеною нормою передбачено певні умови, за яких прибуток таких підприємств не підлягає оподаткуванню, а саме:

- підприємства та організації, засновані громадськими організаціями інвалідів, є їх повною власністю (під повною власністю мають на увазі те, що власність таких підприємств має стовідсотково належати громадським організаціям інвалідів, без інших співвласників);

- кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, протягом попереднього звітного (податкового) періоду становить не менш як 50% середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік;

- фонд оплати праці таких інвалідів протягом звітного періоду становить не менше ніж 25% суми загальних витрат на оплату праці.

Особливостями соціального підприємництва є підтримка певних груп населення; сприяння економічному розвитку, підтримки підприємництва; альтернативний державному механізм вирішення соціальних проблем.

Об'єктом діяльності некомерційної господарської діяльності є процес господарювання з наступним кругообігом продуктивних сил: виробничі ресурси – виробництво – готова продукція (роботи, послуги) – товар – продаж – валовий дохід.

Варто звернути увагу, що критерієм поділу суб'єктів господарювання на комерційні й некомерційні є мета одержання прибутку, яка чітко визначена в установчих документах при створенні суб'єкта господарювання. Тому суб'єкти некомерційного господарювання можуть отримувати прибуток (дохід), однак при цьому вони не можуть вільно розпоряджатися ним, а повинні розподіляти чистий прибуток між засновниками та спрямовувати прибуток на забезпечення статутних цілей діяльності такої організації.

Некомерційне господарювання як вид господарської діяльності має спільні ознаки з підприємництвом, соціальним підприємництвом, благодійництвом: некомерційне господарювання також спрямоване на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, тобто має цінову визначеність.

Із соціальним підприємництвом та благодійною організацією спільною рисою є мета діяльності, а саме: некомерційне господарювання спрямоване на отримання соціальних цілей, як, наприклад, задоволення потреб власних членів у сфері культури, спорту, дозвілля, залучення уваги громадськості до різних проблемних питань функціонування суспільства й держави, що характерно також для громадських організацій або допомога нужденним категоріям населення за рахунок внесків, безповоротної фінансової допомоги, пожертвувань.

Отже, діяльність громадських організацій, благодійних фондів, професійних організацій належить до некомерційної господарської діяльності.

Через обмін виробничих, трудових, фінансових, інформаційних ресурсів, формується система розвитку продуктивних сил в економіці регіону. Усі ці елементи діяльності підприємництва, соціального підприємництва та благодійництва, некомерційного господарювання перебувають у взаємозв'язку і взаємодії, а їх постійне повторення означає процес відтворення розвитку економіки регіону.

Важливими питаннями залишаються формування механізмів задоволення інтересів суб'єктів господарювання, що здійснюють підприємницьку та благодійну діяльність на території регіону із загальнонаціональними інтересами, використання методів регулювання, які б забезпечили соціально-економічну безпеку держави.

Отже, соціальне підприємництво в економіці регіону здійснюється як з характеристиками підприємництва так і благодійності, основні характеристики яких за кругообігом продуктивних сил в економіці регіону представимо у таблиці 1.

Соціальне підприємництво від благодійності отримує схожість за соціальною спрямованістю діяльності, а від бізнесу – підприємницький підхід та можливість розподілу

прибутку на соціальні цілі. А вибір конкретної сфери соціальної підприємницької діяльності пов'язане з потребою регіональної економіки, а також з потребами держави щодо певних видів діяльності.

Таблиця 1

Кругообіг продуктивних сил соціального підприємництва, благодійної діяльності, підприємництва в економіці регіону

Ознаки	Соціальне підприємництво	Підприємництво	Благодійна діяльність	Некомерційна господарська діяльність
Тип діяльності	Соціальний	Комерційний	Соціальний	Некомерційний
Мета діяльності	Дохід від власної діяльності, спрямовується на подальше вирішення соціальних проблем	Дохід від власної діяльності, максимізація прибутку	Гранти та пожертви, які спрямовуються на благодійну діяльність	Досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку
Вид діяльності	Виробниче підприємництво, соціальні роботи та послуг	Виробниче підприємництво комерційне; фінансове	Не здійснює підприємницьку діяльність	Виготовлення та реалізація продукції, робіт та послуг
Продуктивні сили	Виробничі, фінансові, трудові			
Виробництво	Здійснює виробництво		Не здійснює виробництво	Здійснює виробництво
Валовий дохід	Отримує валовий дохід від власної діяльності, метою якої є покращення або розв'язання певних проблем	Розподіл доходу на фонди споживання і фонди нагромадження	Використання виключно для фінансування витрат на утримання такої організації, реалізації мети та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.	Отримує валовий дохід від власної діяльності, метою якої задоволення соціальних потреб чи потреб власника майна підприємства
Отримання прибутку	Отримання та реінвестування прибутку або фінансування певних соціальних проектів	Отримання і розподіл прибутку між акціонерами	Не має прибутку	
Сплата Податку та розмір податкових надходжень до місцевих бюджетів	Є платником податку на загальних підставах. Соціальні підприємства засновані громадськими організаціями інвалідів мають пільги на податок за умови, якщо на них працюють не менше ніж 50% людей з інвалідністю та фонд оплати праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 % суми загальних витрат праці		Не є платником податку на прибуток та включається до реєстру неприбуткових установ та організацій з ознакою неприбутковості	

Основна відмінність між підприємництвом та соціальним підприємництвом лежить не в площині мотивації, а у сфері характеристик цінності, що виробляється. У разі звичайного підприємництва це ринкова цінність, яка може бути виражена в категорії доходу і прибутку. У разі соціального підприємництва це цінність, що виражається в перевазі, яку одержує значна частина суспільства або суспільство в цілому від виробленої соціальним підприємцем «великомасштабної трансформації». При цьому цільовими групами, яким призначена «цінність», служать найменше захищені і найменш благополучні верстви населення, що не мають фінансових ресурсів або політичних важелів для досягнення «одержуваної в результаті трансформації цінності» власними силами

Благодійні організації та соціальні підприємства мають спільні цілі діяльності, проте головною відмінністю є відсутність прибутку, неможливість здійснення процесу

виробництва благодійними організаціями та звільнення від сплати податку на прибуток соціальних підприємств.

Статутні документи неприбуткових організацій повинні містити вичерпний перелік видів їх діяльності, які не передбачають одержання прибутку згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність. Це свідчить про відмінність від соціального підприємництва, яке передбачає отримання прибутку та його перерозподіл.

Висновки. Отже, економіка регіону відображає здатність різних економічних суб'єктів ефективно здійснювати підприємницьку діяльність на внутрішньо регіональному рівні. Основна відмінність між підприємництвом та соціальним підприємництвом не в мотивації, а у характері цінності, що отримується та розподіляється. Разом з тим особливості регіонального розвитку є основою для міжрегіональної взаємодії, тобто створені ефекту соціальної дії на локальному та регіональному рівнях, забезпечення соціально-економічної безпеки країни в цілому.

Отож, соціальне підприємництво в регіоні – це процес організації підприємницької діяльності з виробництва і реалізації благ на певній території з метою досягнення ефекту соціальної дії на регіональному та його поширення на національному рівнях, що сприятиме підвищенню рівня соціально-економічної безпеки.

Домінуючою метою соціального підприємництва є вирішення соціальних проблем, які виникають в громаді, місті, регіоні. Соціальна місія є основою для соціального підприємництва, оскільки вона визначає можливості розвитку продуктивних сил на певній території та вирішення локальних проблем. Головною соціальною місією є не максимізація прибутку, а досягнення певних соціальних цілей, через інноваційні рішення таких проблем, як соціальне відчуження та безробіття у населеному пункті, громаді, регіоні, країні. Прибутки соціального підприємства спрямовуються на його подальший розвиток та на соціальні цілі відтворення економіки регіону. Таке соціальне підприємство буде здійснювати свою діяльність відповідно до закону попиту та пропозиції, з метою отримання прибутку, який реінвестуватиметься в розвиток продуктивних сил на території регіону.

Соціальне підприємництво покликане вирішувати багато суспільних проблем, використовуючи при цьому, інструменти бізнесу. Ключовими перевагами соціального підприємництва є: застосування інноваційних технологій, застосування ефективних рішень, залучення різних верств населення, здатність вирішувати проблеми за рахунок власних доходів, сприяє розвитку громадянського суспільства.

Соціальне підприємництво повинно реалізовуватись не лише через традиційні джерела – благодійні фонди, житлові асоціації та громадські об'єднання; невеликі утворення, організовані на місцевому рівні, а також групи підтримки та асоціації громад та околиць; сектор соціальних підприємств: організації з соціальними цілями, такі як кредитні спілки та суспільні інтереси.

Список використаних джерел:

1. Дис Г. Дж. Лаборатория знаний. Финансы и развитие, ежеквартальный журнал Международного валютного фонда. 2012. Вып. 49.
2. Арапетян А., Архипчук О. Соціально-відповідальний бізнес: переваги та обмеження. Практика управління. 2008. № 7. С. 12–18.
3. Shaker A. Zahra, Hans N. Rawhouser, Nachiket Bhawe, Donald O. Neubaum, James C. Hayton (2008) Globalization of social entrepreneurship opportunities. Vol. 2, 117–131.
4. Mair J., Marti I. (2006) Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight. No41(1). 37–41.
5. Peredo A.M. (2006) Social entrepreneurship: A critical review of the concept. Journal of World Business. No 41(1). 56–65.
6. Сотула О.В. Соціальне підприємництво як інноваційна модель розвитку економіки. Ефективна економіка. 2013. № 4.
7. Бондар Ю. Власними силами: найкращі проекти соціального бізнесу в Україні. <http://zeitgeist.platforma.ua>.
8. Коваленко, О.В. Соціальна відповідальність бізнесу як наслідок державного регулювання економіки. <http://www.icp-ua.com/ru/node/1155>.
9. Sarah H. Alvord, L. David Brown, Christine W. Letts. (2004) Social Entrepreneurship and Societal Transformation: An Exploratory Study. The Journal of Applied Behavioral Science. <https://doi.org/10.1177/0021886304266847>

Рецензент д.е.н., професор Ковальська Л.Л.